

Søndag d. 14. juni 2020 i Silkeborg Baptistkirke
Prædiken af Søren P. Grarup
Indgangslæsning: Salme 104 v. 27-30
Gammeltestamentlig læsning: Salme 146.
Prædikentekst: Lukasevangeliet kap. 12 v. 13-31.

I dag tager vi første skridt på en lang vandring.

Vi har fejret jul, påske og pinse. I søndags var det Trinitatis - festen for Treenigheden. Og i dag er det så - meget logisk - første søndag efter trinitatis. Og så følger nogle og tyve søndage, nummereret efter Trinitatis, inden vi når til kirkenytåret 1. søndag i advent.

Og tanken er, at vi i det halve år skal følges med Jesus på hans vandring fra Galilæa til Jerusalem for at høre, hvad han sagde i sin undervisning, og se, hvad han gjorde i mødet med mennesker.

Og de gode folk, der har sammensat tekstrækkerne - både den første, der har rødder helt tilbage i Oldkirken, og den meget nyere anden tekstrække, som gælder i år - ja, de har åbenbart tænkt, at vi allerførst skal præsenteres for, hvad Jesus mente om penge og rigdom. I dag med lignelsen om den rige bonde.

Hvis vi nu havde læst alle teksterne, der er angivet til i dag (jeg har skiftet nogle af dem ud med andre) så kunne vi let blive sporet ind på en ganske ørkesløs diskussion, der jævnlige er poppet op i kirkehistorien - ikke mindst i Middelalderen mellem de magre tiggermunke, franciskanerne, og de fede klostermunke, benediktinerne - og så i øvrigt næsten hver gang en vækkelsesbevægelse er dukket op: Diskussionen om, hvorvidt Jesus opstillede et egentligt fattigdomsideal for sine efterfølgere.

Det er en ret ørkesløs diskussion. For det er ganske let ud fra Ny Testamente at påvise, at Jesus opstillede sådan et fattigdomsideal - og det er lige så let at påvise, at det gjorde han ikke. Det kommer an på, hvad vi fokuserer på. Der er ikke noget entydigt svar.

Jesus sagde mange ting om penge og rigdom, men han formede ikke en entydig økonomisk model eller en præcis lære om, hvordan kristne skal forvalte penge og rigdom.

Men lytter vi nøjere efter, når Jesus taler om penge, så vil vi høre, at det egentlig ikke handler om pengene som sådan. Pengene ser han blot som et middel, et værktøj. Nogle små praktiske stykker metal, man kan bruge til byttehandel i stedet for at skulle rende rundt med lommerne fulde af kålhoveder eller hele høns. Og hvis nogen ejer en hel Joakim von And-pengetank, ja så gør det ham hverken større eller mindre end en Anders And-type, som aldrig har penge.

Det, der er Jesu fokus, når han taler om penge, er vort menneskeliv, og hvordan vi forvalter de goder - mange eller få - vi får lagt i vore hænder, og hvad det gør ved os.

Enhver kapital, vi kan samle sammen, rummer mulighed for både godt og ondt. Bl. a. den ofte nærliggende fare, at vi forblindes af kapitalen, og vor selvopfattelse og livsforståelse forvrænges, så vi føres på vildspor i livet.

Kapitalen, vi samler sammen, kan være den rige bondes store høst og alt hans gods - penge og rigdom. Men kapitalen kan også være fx viden og klogskab. Den kan være andre menneskers anseelse og ros. Den kan være magten til at styre og bestemme. Alt det, der får os til at føle, at vi har kontrol - at det er os, der er herrer over situationen, over vort eget liv - og måske over andres liv med.

Det var jo det, den rige bonde følte: Så, nu har jeg helt styr på min fremtid - intet kan røre mig.

Så er det, vi ligesom den rige bonde kan glemme, at der er en grænse - at vi som alle andre skabninger er begrænsede - vi er skrøbelige, så vi før vi aner det kan ramle ind i en grænse, vi ikke kan overskride uden at gå i stykker.

”I nat kræves dit liv af dig.” Det var den ultimative grænse, der her blev streget op for den rige

bonde.

Den grænse vil vi alle sammen komme til en dag. Vi ved det. Det er det eneste helt sikre, vi ved om fremtiden. En dag skal vi dø. Hvad der sker i mellemtiden, ligger hen i det uvisse. Men ganske mange har så svært ved at acceptere det. Det er jo næsten blevet forbudt at dø her i den rige del af verden. Og vi vil meget hellere sikre os på alle måder, at fremtids dage former sig, som vi vil have det, selv om vi aldrig kan sikre os det. Vi vil have kontrol. Men døden, der er det eneste sikre, fornægter vi gerne, eller prøver med al magt, at skubbe så langt væk fra nuet som muligt.

Men i denne evindelige stræben efter kontrol og måske midlertidig udødelighed støder vi hele tiden ind også i andre grænser og begrænsninger - den ene efter den anden.

Vi har lige oplevet det - og oplever det nu, er midt i det sammen med stort set resten af verden. Nu gik det lige så godt. Økonomien kørte derudaf, beskæftigelsen var høj, solen skinnede og der var medvind på cykelstierne - i hvert fald her til lands. Og så kom der en lillebitte virus og demonstrerede, at liden tue kan sagtens vælte stort læs.

Eller det kan være andre begrænsninger, vi støder ind i - når regnen udebliver - eller når der kommer alt for meget regn. Når sygdom eller ulykke rammer os eller nogle af vore kære og gør livet grumme besværligt, og måske river nogle elskede fra os.

Når vi sådan begrænses - eller opdager, at vi er begrænsede og skrøbelige, så oplever vi det tit dybt uretfærdigt. Det er så svært at acceptere, og vi kæmper på livet løs for at genvinde kontrol og styrke og at bryde gennem vore grænser, eller i hvert fald flytte dem.

Og ved I hvad? - Det må vi også gerne, hvis vi skal tro skabelsesberetningen på Bibelens første side. Gud sagde: "Bliv frugtbare og talrige, opfyld jorden, og underlæg jer den; hersk over havets fisk, himlens fugle og alle dyr, der rører sig på jorden!" Det indebærer så sandelig også at vinde kontrol og flytte grænser.

Men som mennesker - enkeltindivider, familier, fællesskaber, nationer, menneskehed - oplever vi gang på gang at skrøbeligheden er et livsvilkår, og vi står over for begrænsninger, som vi ikke kan stille noget op overfor - præcis som den rige bonde, der nåede sin ultimative grænse, lige da han skulle til at have det så godt.

Jesus fortæller ikke, hvordan bonden reagerede på beskeden om, at han skulle dø. Men vi ved det jo godt - vi kan mærke det i os selv: Det er dybt uretfærdigt! Hvorfor skal dette ramme mig? Hvad er meningen med det? Hvis der er en kærlig Gud, hvorfor tillader han så?

Og vi får ikke noget svar. For der er ikke noget svar, andet end at vi som de skrøbelige mennesker, vi er, er nået til en grænse, vi ikke kan overskride.

Det hele ville være ret håbløst, hvis historien bare sluttede dér, hvor vores prædikentekst til 1. søndag efter Trinitatis er klippet over: "Sådan går det den, der samler sig skatte, men ikke er rig hos Gud." Punktum.

Det er lige før, vi kan høre en skadefro, gnikkende latter her.

Men sådan kender vi ikke Jesus.

Han fortsætter fra det håbløse til: "I skal ikke bekymre jer."

Og så peger han på ravnene og på markens liljer, som af Skaberens får foræret alt, hvad de behøver for at leve et godt ravne- eller liljeliv.

Deres liv er virkelig også begrænset og skrøbeligt. Græsset på marken, som Jesus kalder liljerne, det visner og kastes i ovnen. Fuglene falder til jorden en dag. Men som Jesus siger kort før vor tekstepisode: "Sælges ikke fem spurve for to skilling? Og ikke én af dem er glemt af Gud. - Mattæus citerer Jesus for her at sige: 'ikke én af dem falder til jorden, uden at jeres fader er med den' - Ja, selv alle jeres hovedhår er talt. Frygt ikke, I er mere værd end mange spurve."

Gud tager ikke liljernes eller fuglenes skrøbelighed og begrænsning fra dem. Græsset visner og

brændes stadig, fuglene fader til jorden eller bliver taget af katten. Men midt i det liv med al dets skrøbelighed og begrænsning er de ikke glemt af Gud - han er med dem midt i det - og til det sidste.

Jesus siger, at vi er langt mere værd for Gud end mange fugle. Alligevel tager han heller ikke vor skrøbelighed og begrænsning fra os, ej heller besværet og smerten, der er knyttet til ethvert menneskeliv.

Den tilsvarende tekst hos Mattæus om blomsterne og fuglene, den slutter sådan: ”Hver dag har nok i sin plage.”

Jo, Jesus vidste udmærket, at livet kan være plagsomt på mange måder.

Vi må stadig spise vort brød i vort ansigts sved - som Gud sagde til Adam, da han sendte Adam og Eva ud af haven.

De havde spist af frugten til kundskab om godt og ondt - altså tilegnet sig evnen til fornærmet at spørge: ”Hvorfor skal dette eller hint ske for mig? Hvordan kan Gud tillade det eller det?” Netop de ubesvarede og ubesvarlige spørgsmål, der kan gøre livet så tungt og undertiden håbløst.

Og hvis vi lige dvæler lidt ved den situation fra 1. Mosebog kap. 3, så ser vi, at i og med at Gud sender Adam og Eva ud af haven, så sætter han en uoverskridelig grænse for dem. Han spærrer vejen til livets træ, for at de ikke skal række hånden ud og spise også af den frugt og leve evigt. Det var Peter Halldorf, der engang gjorde mig opmærksom på, at det, som her umiddelbart opfattes som en straf, i virkeligheden er en kæmpe kærlighedsgerning: For tænk om de spiste af livets træ og derned dømte sig selv til at leve evigt med den byrde, de havde taget på sig med deres første synd og kundskaben om godt og ondt. Dét havde virkelig været en hård straf - en ubærlig straf.

Vores begrænsning som skrøbelige skabninger er måske i virkeligheden en beskyttelse mod endnu større byrder, endnu større smerte og dermed endnu snævrere begrænsninger og endnu sværere livsvilkår. Hvem ved?

Vort evindelige spørgsmål: Hvorfor? når grænsebommen går ned for næsen af os, ulykken rammer, sygdommen sætter os ud af spillet eller tager vore kære fra os, når vor møjsommeligt sammenbunkede rigdom smuldrer, eller vore drømme fordamper som skyer - - det spørgsmål ”hvorfor?” får vi ikke noget svar på.

Svaret findes ikke tilgængeligt for os. Det er netop én af vore begrænsninger.

Og vi må stadig spise vort brød i vort ansigts sved.

Det vidste Jesus godt, da han sagde til os: ”I skal ikke bekymre jer.”

Og så gik han ud blandt mennesker med alle deres begrænsninger, al deres besvær, al deres lidelse og alle deres bekymringer, alle deres begrænsninger.

For nogle af dem, han mødte, flyttede han nogle grænser - fx når han rejste en lam mand fra lejet, hvor han lå - eller gav en blind synet tilbage eller en døv hørelsen.

Og i sin undervisning viste han nye og farbare veje, dér hvor alting havde været spærret, når han lærte mennesker at sætte kærligheden først og over de drømme og den stræben, hvor ”jeg selv” er målet.

Men alle de mennesker, Jesus mødte og hjalp på fode, gav livsmod, mening og retning - hver og én af dem er for længst nået til deres jordelivs ultimative grænse. De er alle døde og borte.

For vi var, er og bliver ved at være skabninger, skrøbelige og begrænsede. Det ændrede Jesus ikke på.

Men han gik selv ind i den skrøbelighed og i det begrænsede liv, da han, der selv var Gud fra evighed, blev menneske blandt os mennesker.

Ligesom Gud ikke glemmer fuglen eller liljen, viste Jesus os, at Gud ikke har glemt os og aldrig glemmer os. Han var Guds Søn hos os, med os på vejen - hele vejen - helt til den ultimative grænse.

Han døde vor død som et sårbart, skrøbeligt menneske. Og dér på korset stillede også han det umulige spørgsmål: "Hvorfor?" - "Min Gud, hvorfor har du forladt mig?"

Han fik ikke noget svar - i hvert fald ikke andet svar end det, der ligger gemt i hans egne ord, der fulgte efter: "Fader, i dine hænder betror jeg min ånd."

Det er et stort paradoks, at han, der selv var Gud, blev forladt af Gud. Og det er et stort paradoks, at selv i gudsforladtheden var Gud ham nær.

De paradokser lader sig ikke løse - dertil er vor tanke for begrænset.

Men de fortæller os, at vi i vor skrøbelighed og begrænsethed ikke er glemt af Gud. Selv dér, hvor vi oplever os forladt af Gud, er vi - ligesom fuglen, der falder til jorden, eller som liljen, der visner og brændes - omsluttet af Guds ubegribelige kærlighed og omsorg.

Historien om den rige bonde sluttede sådan: "Sådan går det den, der samler sig skatte, men ikke er rig hos Gud."

Hvad vil det sige at være rig hos Gud? Kan vi sådan score points hos Gud - spare op ved gode gerninger eller ved en stor tro, eller hvad ved jeg?

Nej. Jeg kan ikke forstå det anderledes, end at det at være rig hos Gud er at kende den grænseløse kærlighed, som Gud har elsket sin skabning med fra skabelsens morgen - den kærlighed, der er årsagen til, at vi overhovedet er til - den kærlighed, der favner liljen, både når den blomstrer, og når den visner - den kærlighed, der har tal på vore hovedhår - den kærlighed, der sendte Guds Søn ned i vor skrøbelighed og førte ham til vor ultimative grænse.

At være rig hos Gud er, at stole på den kærlighed, også når livet gør ondt og snævres ind - at leve af og i og på den kærlighed - at lade den få frit løb på trods af begrænsninger og skrøbelighed - og at dø i den kærlighed, når den tid kommer.

Dér skal vi se, hvad intet begrænset menneske kan fatte, at den kærlighed sprænger endog vor ultimative grænse og giver os del i Jesu opstandelse fra de døde.

Denne grænseløse kærligheds virkelighed bragte Jesus ind i vor skrøbelige begrænsning. Derfor giver det dyb, dyb mening, når Jesus siger til os: "I skal ikke bekymre jer. Søg først Guds rige, så skal alt det andet gives jer i tilgift."

Amen.